

A Fővárosi Ítéltábla, dr. Szilágyi Ákos (Budapesti 123. számú Ügyvédi Iroda,) ügyvéd által képviselt felperesnek Gödér Károlyné dr. Balpataki Dóra jogtanácsos által képviselt **Budapesti Rendőr-főkapitányság** (1139 Budapest, Teve u. 4-6.) I.r. és dr. Lakárdy Bernadett ügyész által képviselt **II.rendű alperes neve** (1055 Budapest, Markó u. 16.) II.r. alperes ellen **kártérítés** iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. április 20. napján kelt 64. P. 21.808/2010/14. számú ítélete ellen az I.r. alperes 2011. július 22. napján 16. sorszám, a II.r. alperes 2011. július 18. napján 15-I. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja, és a felperes keresetét teljes egészében elutasítja.

Az alpereseket a kereseti illeték megfizetése alól mentesíti.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 20.000 (húszezer) forint elsőfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az adóhatóság felhívására az ott írt időben és módon fizessen meg további 15.000 (tizenötezer) forint kereseti illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 10.000 (tízezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra az állam javára fizessen meg 15.000 (tizenötezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A felperes 2010. március 26. napján előterjesztett keresetében 1.990.000 Ft, ennek 2007. április 1. napjától számított késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni

az alpereseket kártérítés címén. Előadta, hogy az I.r. alperes fegyveresen és csoportosan elkövetett rablás gyanúja miatt indított büntetőeljárást ellene, melynek során 2006. szeptember 29. napján elrendelték őrizetbe vételét, majd előzetes letartóztatását, ami 2008. március 20. napjáig tartott. 2008. március 20. és november 14. napja közötti időben házi őrizetben volt. A Budai Központi Kerületi Bíróság 2009. január 26. napján jogerőre emelkedett 12. B. XI. 1364/2007/79. számú ítéletével az ellene emelt vád alól felmentette. A nyomozati szakasz, ezen belül az előzetes letartóztatása indokolatlanul elhúzódott, sérült a soronkívüliség alapelve. Őt az általa indítványozott bizonyítás lefolytatása eredményeként az elkövetők köréből ki lehetett volna zárni. A jogerős felmentést követően a kártalanítási igény érvényesítésére megszabott határidőt elmulasztotta, de álláspontja szerint kára megtérítése igényelhető a Ptk. 349. §-ára alapítva. Az előzetes letartóztatás ideje alatt elesett keresetszerző tevékenységétől. AzKft-nél havi 120.000 Ft munkabérért teremfelügyelőként dolgozhatott volna. Fogvatartása, majd házi őrizete alatt családja élettársa egyedüli keresetéből élt. Mivel részben az I.r., részben a II.r. alperes nyilvánvaló és kirívó mulasztásai folytán indokolatlanul és alaptalanul állt szabadságelvonás alatt az ebből eredő kárát érvényesítette. Elmaradt jövedelmét 1.740.000 Ft-ban határozta meg. Míg a fogvatartottként okatlanul eltöltött hónapok hátrányos hatásai kiküszöbölésére 250.000 Ft nem vagyoni kártérítésre tartott igényt. Az I.r. alperes a Be. 136. § (1) bekezdését sértette meg. Az eljárás elhúzódását az eredményezte, hogy nyomozati cselekményeket az I.r. alperes késedelmesen vagy egyáltalán nem teljesítette. A II.r. alperes esetében sérült az ügyészségről szóló 1972. évi V. törvény 3. § (2) bekezdés b) pontja, 7. §-a, a vádelőkészítéssel, nyomozás törvényessége feletti felügyelettel és a vádemeléssel kapcsolatos ügyészi feladatokról szóló 11/2003. (ÜK. 7.) LÜ utasítás 21. § (8) és 38. § (1) bekezdései. A vagyoni kártérítésről észrevételre előadta, hogy az őrizetbe vételekor valóban nem volt bejelentett munkahelye, de alkalmi munkákból havi 100.000 - 150.000 Ft-ot keresett, alkalmazását a fogvatartása akadályozta. Nem vagyoni kártérítési igénye sem eltúlzott. 2011. március 30. napján keresetét 1.090.000 Ft-ra leszállította. A nem vagyoni kárra vonatkozó igénye összegszerűsége érintetlenül hagyásával vagyoni kárát 840.000 Ft-ra leszállította arra alapozva, hogy az alperesek mulasztása miatt a nyomozás hét hónapi késedelmet szenvedett, és e hét hónapra 120.000 Ft-tal számolva 840.000 Ft az elmaradt jövedelme. Mivel az alperesek mulasztásai nem választhatók szét, egyetemleges marasztalásukat kérte.

Mindkét alperes a kereset elutasítását indítványozta.

Az I.r. alperes előadta, hogy a nyomozást a Be. 176. §-ában szabályozott határidőn belül lefolytatta. A nyomozási határidő meghosszabbítása iránti előterjesztéseit az ügyészség elfogadta, jogszabályi keretek között meghozott határozataival a nyomozás határidejét meghosszabbította. A Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti államigazgatási jogkörben okozott kár megállapításához szükséges feltételek közül hiányzik a jogellenes magatartás. Az I.r. alperes eljárása törvényes és a szakmai szabályoknak megfelelő volt. Munkatársai az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsították, tehát hiányzik a felróhatóság. Az előzetes letartóztatást a

bíróság rendelte el még a nyomozás lezárultát követő tizennégy hónapon keresztül. Az érvényesített kárral kapcsolatban kifejtette, hogy a felperes kényszerintézkedés elrendelésekor egy hónapja nem dolgozott. A felperes egyetlen alkalommal sem hivatkozott arra, hogy előzetes letartóztatása elrendelése és meghosszabbítása időtartama alatt akár a keresetlevélben megjelölt, akár más munkáltatónál rendszeres jövedelemre tehetett volna szert. Vitatta a csatolt munkáltatói igazolás valóságtartalmát. Vitatta az érvényesített kár összegszerűségét.

A II.r. alperes a kártérítési felelősség feltételei közül a jogellenesség és a felróhatóság hiányára hivatkozott. Az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint csak a kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés alapozza meg a jogalkalmazó szerv kárfelelősségét elsősorban akkor, ha a ténymegállapítás és a döntés nem mérlegelés eredménye. Állította, hogy a rendőrség és az ügyészség felelőssége nem mosható össze figyelemmel arra, hogy az I.r. alperes a nyomozást önállóan végezte (Be. 35. § (2) bekezdés). A II.r. alperes a soronkívüliség és a folyamatosság biztosítása érdekében a szükséges intézkedéseket megtette, erre két ízben felhívta az I.r. alperes figyelmét. A felperes beszédhibájával kapcsolatos védői bizonyítási indítvány 2007. március 8. napján érkezett be a II.r. alpereshez, melyet március 10. napján továbbított a nyomozó hatósághoz. Tény, hogy a gyanúsítottak egymással és egy tanúval való szembesítése 2007. május 22. napján még nem történt meg, de ez részben 2007. május 23. napján teljesült, részben az egész eljárás folyamán nem volt teljesíthető, mert a tanú nem volt elérhető. A per tárgyát képező büntetőeljárás nyomozása 2006. szeptember 28. napján indult 2007. június 22-én befejeződött, mely időszak - figyelemmel a szakértői bizonyításra - nem eltúlzott. A vádirat 2007. július 11. napján elkészült. A felperes előzetes letartóztatásának okai a nyomozás során végig fennálltak, ezt a bíróság döntéseivel a jogorvoslatok igénybevétele mellett is megerősítette. A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja, a vádemelést lehetővé tevő bizonyítékok rendelkezésre álltak. A vádemelést követően a bíróság is indokoltnak tartotta a kényszerintézkedés fenntartását. Lényegesnek minősítette, hogy a tárgyalási szakban az előzetes letartóztatásban töltött időért a II.r. alperes felelősségét megállapítani nem lehet. Megjegyezte, hogy a Be. egyetlen szabálya nem írja elő, hogy a megalapozott gyanú közlésekor vagy a vádemeléskor a hatóságnak a döntését a teljes bizonyosság tudatában kell meghoznia. A törvény ezt csak az ítéletet meghozó bíróságtól követeli meg. A felróhatóság megítélése szempontjából mindig az intézkedés megtételekor adatokat kell értékelni, nem lehet „visszafelé” a felmentő ítéletből automatikusan a felróhatóságra következtetni.

A Fővárosi Bíróság 2011. április 20. napján meghozott 64. P. 21.808/2010/14. számú ítéletével kötelezte az alpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg a felperesnek 15 napon belül 250.000 Ft-ot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg a Magyar Államnak külön felhívásra, az ott megjelölt időben és módon 15.000 Ft illetéket. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak külön felhívásra, az ott megjelölt időben és módon 104.400 Ft illetéket. A felmerült költségekről ezen felül akként rendelkezett, hogy a felek maguk kötelesek viselni.

Az elsőfokú bíróság ismertette a Ptk. 349. § (1) és (3), 339. § (1) bekezdéseit, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 136. § (1) bekezdését, majd kifejtette, hogy a felperes alappal hivatkozott arra, hogy a nyomozást folytató I.r. alperes, a nyomozást felügyelő II.r. alperes nem tették meg mindent, ami az adott helyzetben általában elvárható volt a nyomozás illetve a felügyelet során. Egyes nyomozati cselekmények, ahogy ezt maga az I.r. alperes sem vitatta, késedelmesek voltak, a nyomozás során a soronkívüliség sérülni látszott, a büntetőbíróság megállapította, mi több határozata indokolásában pontosan meg is jelölte a késedelmes nyomozati cselekményeket. E késedelmek nyilvánvalóan azt eredményezték, hogy a felperes az egyébként indokoltnál több időt töltött a vele szemben alkalmazott kényszerintézkedés hatálya alatt. Súlytalannak tartotta azt az alperesi védekezést, hogy hasonló tárgyú nyomozások időtartamát vizsgálva a kilenc hónapos nyomozás nem volt eltúlzott idejű, annak ugyanis, hogy más nyomozások általában milyen hosszúak, nincs jelentősége a perbeli jogvita eldöntésénél. Annak sincs jelentősége, hogy a felperes előzetes letartóztatását bíróság rendelte el, illetve hosszabbította meg. Önmagában ugyanis az, hogy az előzetes letartóztatás feltételei a felperessel szemben fennálltak, nem menti az alperesek késedelmét. Köztudomású, ezért bizonyítást nem igényel, hogy a személyes szabadság indokolatlan, jogellenes korlátozása mind fizikai, mind pszichikai szempontból megterheli az elszenvedőjét, és mert az elsőfokú bíróság úgy vélte, hogy a felperes által megjelölt nem vagyoni kár nem volt eltúlzott, az alpereseket a Ptk. 344. §-ára tekintettel egyetemlegesen kötelezte ennek megfizetésére. Ugyanakkor a felperes a vagyoni kárát hitelt érdemlően nem bizonyította. A keresetlevél mellékleteként csatolt munkáltatói igazolás önmagában nem bizonyítja, hogy az azt kiállító munkáltató alkalmazásában állt volna a felperes az igazolásban írt összegű munkabérért az ott megjelölt időszakban. E körben a keresetet elutasította. A perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdés második fordulata alapján döntött, míg az eljárási illetéket a felek között pervesztésük arányában osztotta meg.

Az I.r. alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte, mert azt megalapozatlannak tartotta. Kérte továbbá az illetékfizetési kötelezettségre vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezését. A Budai Központi Kerületi Bíróság által 2007. március 27. napján meghozott 15. Bny. 368/2007/2. számú végzésben a bíróság feladata nem a nyomozás szakmaiságának megítélése volt, hanem az előzetes letartóztatás feltételeinek fennállásáról kellett döntenie. A bíróság bár megállapított néhány, a felperessel szemben foganatosítandó nyomozati cselekménnyel kapcsolatos késedelmet, ugyanakkor kiemelte, hogy az alapos gyanú fennáll, és egyéb körülmények is indokolták a felperes további fogvatartását. Nincs okozati összefüggés az egyes nyomozati cselekmények késedelmes teljesítése és a felperes előzetes letartóztatásának hosszabb ideig való fenntartása között. A nyomozás befejezését követően a bíróság még további kilenc hónappal fenntartotta a felperes előzetes letartóztatását, majd ezt követően is alkalmazott vele szemben kényszerintézkedést, amikor házi őrizetét elrendelte. A nyomozati cselekmények

késedelmének akkor lenne relevanciája, ha a bíróság a nyomozás befejezését követően a felperest szabadlábra helyezte volna. Ez azonban nem történt meg. Ezért értelmezhetetlen a bíróságnak az ítéletben foglalt azon álláspontja, miszerint „a késedelmek nyilvánvalóan azt eredményezték, hogy a felperes az egyébként indokoltól több időt töltött a vele szemben alkalmazott kényszerintézkedés hatálya alatt”. A büntetőeljárás a felperesen kívül még két személlyel szemben volt folyamatban. Ezért a nyomozást csak komplexen lehet vizsgálni, és nem választható szét csupán a felperesre tekintettel végzett eljárási cselekményekre. A nyomozás befejezését érdemben nem befolyásolta a felperessel szembeni egyes nyomozati cselekmények késedelve, így nem mondható a nyomozás egészére, hogy sérült volna a soronkívülség alapelve. 2007. június 1. napján meghozott 17. Bny. 644/2007/2. számú végzésben a bíróság már nem állapított meg késedelmet egyes nyomozati cselekményeket illetően. A kényszerintézkedés fenntartása során eljáró bíróság egyébként nem hivatott vizsgálni a nyomozó hatóság munkavégzését, csak az előzetes letartóztatás feltételeinek meglétét vizsgálhatja, ezért is volt az, hogy a soronkívülség elvének sérelme tárgyában konkrét és egyértelmű ténymegállapítást nem tett, csupán rögzítette, hogy az sérülni látszik. Ha a bíróság akár egy ilyen körülményt rögzít is, az nyilvánvalóan csak az eljárás adott állapotára vonatkozik, és az egész eljárásra ebből következtetést nem lehet levonni. A nyomozó hatóság törekedett az eljárás mielőbbi befejezésére, így a soronkívülség alapelve nem sérült, eljárása nem volt jogellenes. A kártérítési felelősség két kötelező eleme a jogellenesség és az okozati összefüggés hiányzik.

A II.r. alperes fellebbezésében szintén az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, abból okszerűtlenül levont jogi következtetéssel megalapozatlanul marasztalta az alpereseket. Kvázi objektív felelősséget állapított meg, amit ebben a vonatkozásban a magyar jog nem ismer. Vitatta az ügyészi magatartás jogellenes voltát, a kár és a jogellenesnek, felróhatónak állított magatartás közötti okozati összefüggést. A felperessel szemben az előzetes letartóztatás okai a nyomozás során mindvégig fennálltak, és ezt a bíróság a döntéseivel meg is erősítette. A felperes szerint az általa indítványozott legfontosabb nyomozati cselekmények (logopédus szakértő kirendelése, cellainformációk beszerzése) hét hónap késedelmet szenvedett. Érvelése szerint e cselekmények határidőben történő foganatosítása az egész eljárást megrövidítette volna, illetve egyáltalán nem is lehetett volna ellene vádat emelni, minthogy a felmentő ítélet a logopédus szakvéleményen, a cellainformáción és az (elmulasztott) haemogenetikai szakvélemény hiányán nyugszik. A felperes tehát egyrészt úgy véli, hogy fogvatartása részben indokolt volt, másrészt viszont egyáltalán nem lehetett volna vádat emelni ellene, mert hiányzott a megalapozott gyanú. A büntetőügyben a bíróság az ítélet meghozataláig a logopédus szakvélemény és a cellainformációk birtokában is több tárgyalást tartott, sőt a vádemelést követően arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ügyészi indítvány alapos, a felperessel szemben az előzetes letartóztatás okai (szökés, elrejtőzés, bűnismétlés reális veszélye) fennáll, és a kényszerintézkedést 2008. március 20. napjáig fenntartotta, és ezt követően is még házi őrizetet alkalmazott. A részletes

bizonyítás lefolytatása, az irányadó anyagi és eljárási jogszabályok hosszas elemzése és mérlegelése vezetett a felmentő rendelkezéshez. A rendőrség és az ügyészség felelőssége egyébként sem mosható össze, mivel a rendőrség a nyomozást a Be. 35. § (2) bekezdése alapján önállóan végezte. A haemogenetikai szakvéleményt azért találta szükségtelennek, mert éppen a felperes nyilatkozata alapján annak eredménye a felperes bűncselekményben való részvételét sem kizárni, sem megerősíteni nem tudta. Fenntartotta, hogy az előzetes letartóztatás feltételei a nyomozás során mindvégig fennálltak, így nem tanúsított jogellenes és felróható magatartást. Hangsúlyozta, hogy a Be. egyetlen szabálya sem írja elő, hogy a megalapozott gyanú közlésekor vagy a vádemeléskor a hatóságnak a döntését a teljes bizonyosság tudatában kellene meghoznia. A töretlen bírói gyakorlat ezt csak az ítéletet hozó bíróságtól követeli meg.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Előadta, hogy az adott helyzetben általában elvárható magatartás mellett jóval rövidebb ideig állt volna a felperes a büntetőeljárás hatálya alatt. Azok az időszakok, amikor semmilyen nyomozati cselekmény nem történt, szükségszerűen meghosszabbították az egész eljárás lefolytatását. Tény, hogy a bíróság többször meghosszabbította az előzetes letartóztatást, de arra azért volt kénytelen, mert az I.r. alperes nem végezte el a még szükséges nyomozati cselekményeket. A felperes nem vagyoni sérelmét nemcsak a késedelmes nyomozati cselekmények idézték elő, hanem hogy voltak egyáltalán el sem végzett nyomozati cselekmények (felperes sértettel való szembesítése, hangfelismerés, felperes balkezességének ellenőrzése, nyálminta haemogenetikai vizsgálata).

Felperesi fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek a vagyoni kárra vonatkozó keresetet elutasító rendelkezése (Pp. 228. § (4) bekezdés). A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek a nem vagyoni kárban marasztaló rendelkezését bírálta felül.

Az alperesek fellebbezése a következők szerint alapos.

A felperes nem vagyoni kárát arra alapította, hogy az alperesek mulasztása folytán személyi szabadságának korlátozása az indokoltnál hosszabb ideig tartott. A másodfokú bíróság álláspontja szerint - szemben az elsőfokú ítéletben írtakkal - nem lehet eltekinteni attól a körülménytől, hogy a személyi szabadság korlátozásával járó kényszerintézkedés tárgyában bár az előterjesztés és az indítvány a nyomozó hatóságtól illetve az ügyészségtől származik, a döntést a bíróság hozta meg. A bíróság a felperes előzetes letartóztatását a büntetőeljárás nyomozati szakában mindvégig fenntartotta. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy amikor a büntetőeljárás során eljáró bíróság nem tartotta indokoltnak az előzetes letartóztatás fenntartását a felperes egyik terhelttársa esetében, akkor indítvány ellenére azt nem hosszabbította meg, hanem megszüntette, és házi őrizetet rendelt el. A másodfokú bíróság szerint az előzetes letartóztatás meghosszabbítása tárgyában eljáró bíróságnak nem feladata a nyomozati cselekményeket értékelni, az ilyen tartalmú határozatában foglaltak a Pp. 4. § (1) bekezdése értelmében a polgári

perben eljáró bíróságot nem kötik. Jelentős körülmény, hogy a felperes fellebbezése nyomán a büntetőügyben eljáró másodfokú bíróság már kizárólag az előzetes letartóztatás fenntartásának körülményeire, indokaira szorítkozott végzése indokolásában, ahogy ez történt a következő 2007. június 1-i elsőfokú és június 7-i másodfokú határozat meghozatalakor. Nem az okozta a sérelmet, hogy valamilyen eljárási cselekményt nem, vagy késve végeztek el, hanem a fogvatartás, amit viszont a bíróság rendelt el, és tartott fenn függetlenül a nyomozása miként lefolytatásáról megfogalmazott kritikáitól. A nyomozati cselekmények esetleges késedelme és a bíróság által elrendelt személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésből eredő nem vagyoni kár közötti okozati összefüggés hiányzik, így a Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti felelősségi alakzat esetén is alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdésében szabályozott kötelező és együttesen érvényesülő feltételek egyikének a hiánya miatt az alperesek kártérítési felelőssége nem állapítható meg. Ezen alapult a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett rendelkezésének megváltoztatása.

A perköltség viseléséről szóló rendelkezés a Pp. 239. §-a folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) és 75. § (2) bekezdésén alapult. A pervesztes felperes köteles megtéríteni az I.r. alperes képviselétével járó, de a kifejtett tevékenységgel arányosan megállapított jogtanácsosi munkadíjat. A hiányzó kereseti illetékről a másodfokú bíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése szerint irányadó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) és 15. § (1) bekezdéseire figyelemmel döntött.

Budapest, 2012. február 16.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiegészítő ítélet:

A Fővárosi Ítéltábla a 2012. február 16. napján meghozott 9. Pf. 21.728/2011/4. számú ítéletét azzal egészíti ki, hogy kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra az állam javára fizessen meg 15.000 (tizenötezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

A kiegészítő ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Dr. Tölg-Molnár László
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna
előadó bíró

. Hóbl Katalin
bíró